

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theses Theologicae In quibus exhibentur quaedam
Observationes circa aliquot ex LXV. Articulis A
Sanctissimo Domino Nostro Innocentio XI. Condemnatis**

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1684?]

Conclusio Tertia. Ordo Amoris ab Augustino & Lovaniensibus stabilitus
invertitur per Propositionem 14. cuius occasione latius de ordine &
perturbatione amoris agitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40484

CONCLUSIO TERTIA.

*Ordo Amoris ab Augustino & Lovaniensibus stabilitus invertitur per Propositionem 14.
cujus occasione latius de ordine & perturbatione amoris agitur.*

Reflexio ad Propositionem 14. *Licitum est absoluто desiderio cupere mortem patris, non quidem ut malum patris, sed ut bonum cupientis, quia nimur ei obventura est pinguis hereditas.* Hæc propositio, prout & aliæ quam-plurimæ ab Adversariis assertæ, impingit in ordinem quem post Augustinum Lovanienses inter amores nostros servandum dicunt. " Ille iustè & sanctè vivit, inquit Augustinus, qui rerum integer estimatur est; ipse est autem qui ordinatam dilectionem habet, ne aut diligit quod non est diligendum, aut æque diligit quod vel minus vel amplius diligendum est, aut minus vel amplius, quod æque diligendum est. „ Ex quibus verbis infertur illud Augustini de morib. Eccles. cap. 15. *Virtus est ordo amoris.* Sicuti etiam quodd vitium sit inordinatio amoris, id est, perversus sive malus amor. Neque enim, teste Augustino Epist. 45. faciunt bonos vel mali mores, nisi boni vel mali amores. Porrò ut evidenter appareat quâ ratione propositione 14. & aliæ quam plurimæ Adversariorum ordini amoris post Augustinum à Lovaniensibus prescripto adversentur, observandæ quædam Regulæ qua ex isto ordine per necessariam consequentiam deducuntur, quârum prima hæc est: summum & optimum bonum præ omnibus est diligendum. Secunda: creaturæ rationales præ irrationalibus sunt diligendæ, & vita corporalis præ rebus inferioribus. Tertia: bona æterna præferenda sunt temporalibus, spiritualia corporalibus & publica privatis. Consequentia per quam Regulæ istæ inferuntur cuilibet manifesta, modò consideret, quod ex Augustino & ratione clarum est, talem debere esse ordinem amoris, qualis est ordo rerum: siquidem evidens est, quod quæ in dictis Regulis diximus præ aliis esse amanda, sint ipsis aliis meliora. Primæ regulæ, adeoque & antecedenti ex quo infertur repugnant specialiter propositiones illæ, quibus Adversarii expressè vel consecutivè dicunt, licitum esse constituere aliquando finem ultimum agentis, sive cordis in aliquâ creaturâ; id est, licitum esse creaturam aliquam amare prædominante. Consecutivè id dicunt Adversarii in illis quæ inter condemnatas sunt 5. 6. & 7. quod patet ex Thesibus nostris 7. Octob. anno 1683. defensis, & fusius ex Thesibus de *Charitate*. Siquidem in Thesibus illis manifestam ostendimus hanc consequentiam: Deus moraliter loquendo aliquando non amatur amore prædominante; ergò moraliter loquendo creatura tunc amatur amore prædominante, sive in creatura tunc constituitur finis ultimus. Iterum manifestam dicimus esse hanc consequentiam: Deus aliquando non amatur amore prædominante; ergò creatura tunc amatur amore prædominante, sive in ea constituitur finis ultimus: nam si Deus non ametur amore prædominante, evidens est quodd creatura amabitur amore prædominante; ac proinde Propositionibus per quas Adversarii dicunt Deum non debere semper amari amore prædominante, consecutivè asserunt quodd licet aliquando creaturam amare amore prædominante, sive constituere finem ultimum in creatura: quod repugnat primæ regulæ à nobis ex ordine amoris illatæ. Facile quoque est ostendere quodd eidem huic regulæ ex ordine amoris illatæ repugnet Adversariorum impugnatio, seu potius doctrina illorum, quâ nostram de amore Dei prædominante moraliter semper habendo impugnant: dum enim hanc impugnant, consecutivè asserunt quodd aliquando, moraliter loquendo, possimus sine peccato mortali creaturam amare amore prædominante, sive in illa constitue finem ultimum. Jam enim tories diximus & iterum repetimus evidentissimè sequi: sub peccato mortali tenemur, moraliter loquendo, numquam constituere finem ultimum in creatura; ergò sub peccato mortali debemus semper, moraliter loquendo, Deum amare amore præ-

minante. Quidquid prōindē ex doctrinā nostrā de amore Dei prædominante illi intulerint , nos per consequentiam quam nemo negare poterit inferemus ex doctrina , quam quilibet admittere debet : sub peccato mortali tenemur , moraliter loquendo , nunquam constituere finem ultimum in creatura. Desinant ergo Adversarij, posthac saltem , impugnare doctrinam nostram de amore Dei prædominante ; vel tandem aliquando ostendant illegitimam esse consequentiam hanc: non licet unquam , moraliter loquendo , constituere finem ultimum in creatura, ergo moraliter loquendo , semper Deus amandus est amore prædominante. Regule secundæ ex ordine amoris per nos illatæ quæ hæc est : Creaturæ rationales præ irrationalibus sunt diligendæ , & vita corporalis præ rebus inferioribus , potissimum quo ad secundam ejus partem repugnat Propositio 14. de qua hic agitur , quantum secundum illam in ordine amoris hæreditas præfertur vitæ patris: siquidem per eam indulgetur filio , ut absoluþ desideriò velit patrem privari vitâ ut ipse obtineat hæreditatem. In primam regulæ partem impingunt quibus equi , canes , picturæ , flores magis cordi sunt quam famuli & ancillæ , aut alii homines , præcipue pauperes. An & qualiter hic rei sint Adversarii nostri , ipsorum conscientiæ relinquo. Non possum equidem non exprimere , me mirari reperiri hodiè aliquos , qui magis detestentur , persequantur & muniis Ecclesiæ magis indignos censeant Pastores qui se suosque per Arctam Cæli viam ducunt , quam Ecclesiasticos qui equos , canes , picturas , flores , ut alia omittant , magis cordis habent quam suos subditos. Contrà eandem regulam , & præcipue partem secundam docuerunt Adversarii tradendo 30. 31. 32. & 33. inter 65 , quæ vitam hominum rebus inferioribus postponunt. Contra eandem etiamnum docent lictum esse pro bonis fortunæ , quæ ipsi magni momenti vocant , occidere invasorem. Adversus dictam regulam sentis , si excuses militem , cui vilior est hostis vita , quam chlamys ejus vel equus , & ideo vel illo solo , vel eo præcipuo fine in bello hostem occidi posse existimes. Adversus eandem agis , dum merè propter honorem aut lucrum temporale vitam propriam in bello vel peste morali periculo exponis. Patuit hinc quam multis titulis contrà ordinem amoris sentiant , qui bella , etsi adferant mala longè atrociora quam bello omissione essent secutura , ob res aliquas temporales jure sibi debitas indicere vel admittere lictum putant. In regulam tertio loco ex ordine amoris illatam , hanc scilicet : Bona æterna præferenda sunt temporalibus , spiritualia corporalibus & publica privatis , quoad primam & secundam ejus partem ipso suo agendi modò impingunt , qui sibi & suis primi sive principaliter querunt temporalia ; quasi non effet à Christo dictum , Querite primum regnum Dei & justitiam ejus , & hoc omnia adjicietur vobis ; imò ac si dictum foret , quærите primum temporalia , & regnum Dei ac justitia ejus adjicietur vobis. Hunc affectum , etsi admodum communem & summè perniciosem , rarissimè videntur , audimus & legimus ab Adversariis nostris culpari ; sed è contrà summè culpant eos qui semper Deo , sive semper ex amore Dei vivendum esse sentiunt. Similiter contrà utramque istius regulæ partem peccant qui privatæ autoritate occidendo invasorem vitæ , satis ostendunt se vitam suam temporalem præferre saluti æternae proximi. Contrà tertiam dictæ regulæ partem docent Adversarii , minus capaces ad Magistratum aliavè publica officia posthabitis capacioribus commendari aut promoveri posse. Contrà omnes istius regulæ partes docent quod ad animarum curam commendando , suffragando , assumendo , neglectis dignioribus promovere liceat minus dignos. Contrà primam quidem : quotquot enim per promotionem dignissimi fuissent salvandi , jam verò dum minus dignus promovetur , damnantur ; iis omnibus qui ad istam promotionem concurrerint exprobrare poterunt , quod felicitas sua æterna postposita fuerit bono temporali , ob quod minus dignus promotus fuit. Contrà secundam iidem docent ; quia vitam spiritualem non unius , sed tot hominum , postponere permittunt rebus carnalibus (sive sint amicitia , consanguinitas , favor humanus lucrum aut commodum temporale) ob quas ad promotionem minus

nus digni concurrit. Quod etiam hoc doceatur contrà tertiam illius regulæ partem, claram est ; quia privatum istud ex cuius affectu fit illa promotio , præfertur communi saluti populi. Facile est hinc colligere quomodo in omnes istius regulæ partes peccent ipsi minus digni , qui se commendando , &c. promovent ob respectum aliquem terrenum ad ejusmodi munia, cum exclusione digniorum. Secundò colligitur similiter peccare eos qui et si legiti me vocati , & tanquam magis digni in ista intraverint ; jam tamen factâ mutatione notabili , sive ex parte sua , sive ex parte aliorum , atque ita minus digni effecti , ob motivum aliquod temporale in muniis istis manent cum exclusione aliorum quos norunt digniores , ac omnibus attenti honorem Dei ac salutem proximi per eos magis promotum iri.

C O N C L U S I O Q U A R T A .

*Multipliciter Ordinem amoris directè invertit hoc nimis generaliter acceptum principium :
Dum causa habet duos effectus , unum bonum & alterum malum , licet eam ponere intendendo effectum bonum , & permissivè se habendo ad malum : Indirectè cundem Ordinem invertit commune principium de usu Probabilium.*

Tertia Regula ex ordine amoris superiùs illata hæc est : Bona æterna præferenda sunt temporalibus, spiritualia corporalibus, & publica privatis. Omnibus ejus partibus adversatur hæc quorundam regula nimium generaliter accepta: *Dum causa habet duos effectus , unum bonum & alterum malum , licet eam ponere intendendo effectum bonum , & permissivè se habendo ad malum.* Etenim in istâ generalitate accepta 1. extendit se ad omnes casus , quibus causa ponitur ob effectum bonum temporalem, etiam qualemcumque, permissivè se habendo ad effectus malos, etiam quoscumque, oppositos bonis æternis: 2. ad casus quibus causa ponitur ob effectum aliquem bonum corporalem, permissivè se habendo ad effectum malum oppositum bonis spiritualibus : 3. ad casus quibus causa ponitur intendendo bonum privatum , & permissivè se habendo ad malum oppositum bono publico. Ex illâ generali Regulâ verosimiliter promanavit hæc propositio , quæ est 62. inter condemnatas : *Proxima occasio peccandi non est fugienda , quando causa aliqua utilis aut honesta non fugiendi occurrit.* Item 63. *Licitum est querere directè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali nostro vel proximi.* Item (ut ad hominem, quemadmodum aiunt, loquamur) 30. 31. 32. & 33. permittentis homicidium propter res temporales ibi expressas: dicunt enim similiūm propositionum authores ac defensores occisorem in talibus non intendere mortem invisoris , sed solum permissivè se ad eam habere : quod si verū foret , etiam permissivè se solum haberet qui abortum procuraret ne puella deprehensa grāvida occidatur aut infametur ; atque ita quod execrabilē est, foret licitum. Vide 34. & 35. inter condemnatas. Quin imo eum in modum loquendo de permissione , vix unquam reperitur casus quo causa habens effectum , etiam pessimum , non poterit ponī licet ob aliquem effectum quem bonum vocant conjunctum , idque juxta regulam , quando causa habet duos effectus &c. in generalitate quam jam culpavimus acceptam. Multa ergo circè hanc regulam consideranda sunt : & primò quidem videndum an positio causæ non sit lege naturali aut positivâ huic personæ absolute prohibita. Si ita , non licet ponere causam ob effectum bonum ; ex.gr. non licet mentiri ob quemunque effectum bonum. Non licuit etiam Saüli non expectato, ut jussus erat, Samuēlis adventu offerre Sacrificium, et si in illa oblatione intenderit effectum valde bonum. Vide 1. Reg. cap. 13. Secundo considerandum quanta sit bonita in effectu qui intenditur , & malitia in altero qui permittitur : Ut non solum considerandum quid boni maliyè mox sequetur , sed quid etiam in longum tempus ; ex. gr. non solum